

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XXVI. Refelluntur obiectiones ex Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

filium lib. regularum moralium, reg. 21. & Cyrillum Alexandrianum lib. 12. in Ioan. cap. 58. Paulum autem idem auctor docet referre potissimum illa verba ad actionem discipulorum, id quod ex verbis sequentibus colligitur: *Quotiescunq; enim, inquit, manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis.* Et præterea idem planum fieri potest ex instituto, & proposito beati Pauli. Nam Apostolus eo loco emendabat errorem Corinthiorum, Corinthij autem non errabant in consecratione, sed in sumptione, quia non debita cum reuerentia sumebant: quare accommodat ea verba ad suum usum, ac docet, Christum præcepisse, vt actio cœnæ celebraretur in memoriam passionis, & ideò attentè, & reuerenter sumenda esse tanta mysteria.

CAPVT XXVI.

Refelluntur obiectiones ex Patribus.

MULTA loca ex Patribus aduersarij citant; quæ duabus de causis parum, aut nihil eis prodesse possunt. PRIMO, quia iisdem Patribus (vt Ioannes à Louanio rectè monuit) in rebus grauioribus nihil credunt. Maior pars eorum Patrù apertissimè docet transubstantiationem panis in carnem vi consecrationis, quam tamen aduersarij magno consensu reiiciunt, & cum citantur à nobis Patres, ipsi ad solum verbum Dei prouocant, Patribus omnibus contemptis. SECUNDO, quia reuera Patres bene intellecti nihil eorum habent, quæ ipsi illis tribuunt. Nec tamen mirandum esset, si aliquis eorum obscurius loqueretur, cum tempore ipsorum non fuerit ista quæstio introducta, sitne vtraque species necessariò sumenda.

Percurramus Patres, quos illi citant, ordine temporum, quo floruerunt. IGNATIUS in epistola ad Philadelphenses: *Vnus est, inquit, panis omnibus confectus, & unum poculum omnibus distributum.*

Respondeo PRIMVM; In Latinis codicibus, non habetur, vnus calix omnibus distributus, sed vnus calix totius Ecclesie. Est enim communis calix, quia pro omnibus offertur Deo. Neq; multum fidendum est Græcis codicibus, quos Kemniti⁹ magni facit: multi sunt enim in eis errores, vt quiuis facile animaduertet qui conferret eos codices Græcos, qui nunc

Nnn 2   exstant,

exstant, cum testimoniis Ignatij, quæ citantur ab Athanasio in epist. ad Epictetum, & a Theodoro in Dialogis contra Eutychianos. Adde, quod ipsi Magdeburgenses, Cent. 2. cap. 4. art. de Eucharistia, citant hunc locum Ignatij, ut nos habemus.

SECUNDO respondeo; Ignatium in illis verbis, etiam in Kemnitio citantur, facere vim in unitate calicis, non in universalitate bibentium. Docet enim vnum esse calicem, non autem debere, vel etiam folere ab omnibus sumi; ut hic sit sensus: Cùm in Ecclesia aliqui sumunt Eucharistiam sub specie panis, omnes illi vnum panem sumunt, non multos; & cùm aliqui sumunt sub specie vini, vnus calix omnibus illis distribuitur, non multi. Vnde ibidem ait: *Vna est caro, vnus est sanguis, vnus panis, vnum poculum, vnus Christus, vnus Baptisma, vna Ecclesia, &c.*

TERTIO denique addere possumus, ad summum quantumuis exprimantur ista verba, nihil aliud ex eis elici posse, nisi fuisse vsum illo tempore, cùm pauci erant Christiani, ut omnibus daretur potus calicis. Sed hoc exemplum est, nec præceptum.

SECUNDO loco IUSTINVM proferunt: *Iustinus, inquit Kemnitius, vetustissimus scriptor, cùm descripsisset Communionem sub vtraque specie, mox subiungit: Apostoli in Euangelij, ita sibi Christum præcepisse, tradiderunt.*

RESPONDEO, illa verba Iustini, vbi cõmemoratur Christi præceptum, non pertinent ad Communionem, sed ad consecrationem. Nam etiamsi de Communione aliquid dixerat Iustinus antea, tamen immediatè ante illa verba, quæ aduersarij citant, Iustinus declarat, quid sit, & quomodo fiat Eucharistia, ac dicit, panem per verbum Dei prolatum in consecratione, fieri Eucharistiam, & non esse amplius communem panem, sed ipsius IESU carnem, & sanguinem: tum ne videatur rem tam miram ex capite suo finxisse, subiungit: *Apostoli enim in commentariis suis, quæ Euangelia dicuntur, ita præcepisse sibi IESVM tradiderunt.* Quibus verbis significat Apostolos tradidisse, sibi à Domino præceptum, ut verbo Dei consecrarent panem, & ea consecratione ex pane facerent corpus ipsius. Idem patet ex sequentibus verbis: Iustinus enim addere curauit verba illa Euangelij, quibus Domini præceptum continetur, atq; ait: *Enum enim pane accepto, cùm gratias egisset*

set, dixisse; Hoc facite in meam recordationem: hoc est corpus meum; Et similiter accepto calice dixisse, Hic est sanguis meus. ubi nulla fit mentio Communionis, sed solius Institutionis.

TERTIVS est CLEMENS Alexandrinus, qui lib. 2. Pædagogi, cap. 2. ait: *Bibere sanguinem IESU, est participem esse in corruptionis diuina.* Hinc verò colligunt aduersarij, non posse participare in corruptionem, qui non bibit sanguinem.

Respondeo PRIMVM; Non sequitur illa negatiua ex affirmatiua. Nō enim quia potus sanguinis dat in corruptionem, idē non habet in corruptionem, qui non bibit sanguinem; potest enim aliunde, nimirum ex corpore Domini, haberi eadem illa incorruptio, iuxta illud Ioan. 6. *Qui manducat hunc panem, sicut in æternum.* Nam etiam in rebus corporalibus argumentum non valeret; Vinum nutrit, ergo qui vinum non bibunt, nutriri non possunt. Non valet, quia non solum vinum, sed multa etiam alia nutriunt.

SECUNDO; Sanguis Domini non dat in corruptionem, quia bibendo sumitur, sed quia sumitur. Vis enim in ipso sanguine est, non in modo bibendi; sanguinem autem verè sumunt, qui sub vna specie communicant, vt supra diximus.

Eadem solutio valet ad locū TERTVLLIANI, qui QVARTVS numerari potest. Ex lib. de resurrectione citat Caluinus illud: *Caro corpore, Et sanguine Christi vescitur, et anima de Deo sanguinetur.* Sed præter communem solutionem, non est prætereundum Tertullianum dixisse, nos sanguine vesci, non, bibere sanguinem; vescimur autem sanguine, cum eum sumimus per modum cibi sub specie panis.

QVINTO proferunt ORIGENEM homil. 16. in Numer. *Populus Christianus in vsu habet sanguinem bibere.*

Respondeo PRIMO; Habet in vsu, non in præcepto. SECUNDO; Vt eum vsu habeat populus Christianus, non necesse est, vt singuli de populo bibant, sed satis est, si in Ecclesia aliqui sint, qui id faciant: multa enim sunt in vsu populi Christiani, quæ tamen non à singulis fiunt.

SEXTVS est S. CYPRIANVS, ex quo tria loca producant. PRIMVS est in epist. 2. li. I. vbi dicit, sanguinem Domini dandum esse fidelibus, vt roborentur ad martyrium. SED ad hunc locum respondimus supra cap. 22.

Vrgent porrò illa verba eiusdem epist. *Quomodo ad martyrij poculum idoneos facimus, si non eos prius ad bibendum in*

Ecclesia poculum Domini iure Communicationis admittant
Hinc enim colligi videtur, ius habere laicos ad sanguinem Domini petendum, ac proinde iuste non posse eis denegari.

RESPONDEO; Hoc loco confirmatur potius, quam infirmatur sententia nostra. Cyprianus enim loquitur in epistola de lapsis, quibus ab Episcopis ablatum erat ius Communionis: ac hortatur Cornelium Papam, ut lapsis imminente nona persequutione restituatur ius communicandi, si nimirum ad poenitentiam redierint, ne inermes ad prelium profide inueniantur. Ius ergo laicorum ad communicandum à sacerdotibus datur, & à sacerdotibus tollitur: & sicut possunt Prælati ob crimina tollere ius communicandi, ita possunt ob alias iustas causas disponere, & ordinare de modo communicandi, sub vna specie, vel altera. Præterea si tempore Cypriani habuissent laici ius petendi calicem, certe habuissent et consuetudine illius temporis: ergo cum sit hoc tempore contraria consuetudo introducta, & lex præterea in generalibus Conciliis promulgata, non habent amplius ius illud laici, nisi forte probare possint, quod hæcenus non fecerunt, expresso Dei mandato se ius illud habere.

SECUNDVS locus est in lib. 2. epist. 3. vbi sic loquitur Cyprianus: *Quidam vel ignoranter, vel simpliciter in calice Domini sanctificando, & plebi ministrando non hoc faciunt, quod Christus fecit, & docuit.* Hinc colligunt Christum docuisse, ut calix plebi ministraretur. Et auget difficultatem Kemnitius; nam si illi reprehenduntur, qui loco vini aquam ministrabant, cum tamen & calicem, & verba retinerent, quando magis reprehendendi sunt, qui totum calicem sustulerunt?

RESPONDEO; Non agit eo loco Cyprianus, oportetne calicem populo præbere, an non: sed tantum, ut si ministraretur, ex vino misto, non ex aqua sola constet, & hoc dicit Dominum docuisse, ut calix Eucharistiæ ex vino misto, non ex aqua sola constet.

Quod autem Kemnitius addit, omnino absurdissimum est, nimirum grauius, & reprehensibilius esse non dare plebi calicem, quam dare in sola aqua consecratum. Nam qui daret in sola aqua consecratum, corrumpunt Sacramentum Christi, quia mutant materiam, & populum decipiunt, cui pro sanguine Domini meram aquam tribuunt, quæ grauissima sacrilegia esse, non dubium est: & denique pugnant cum Domini præte,

præcepto, quod semper vrget Cyprianus, quia Dominus iussit fieri, quod ipse fecit, dum ait: *Hoc facite*; ipse autem calicem vini misti consecrauit, non calicem aquæ. At præbere populo Eucharistiam sub vna specie, nullum sacrilegium, nullam fraudem, nullius præcepti præuaricationem continet.

Et sanè mirum est, aduersarios tantoperè vrgerè testimonium huius epistolæ, cum in disputatione de sacrificio, & de miscenda aqua vino in calice, hanc epistolam contemnant: & argumenta, quæ in ea habentur pro mistione aquæ, refutate non vereantur.

TERTIVS locus est in serm. de cœna Domini, vbi sic loquitur auctor: *Lex esum sanguinis prohibet, Euangelium præcipit, & bibatur.*

Respondeo PRIMVM, nõ dicit auctor sermonis (nec enim Cyprianus est, sed aliquis posterior) Euangelium præcipere, vt bibatur sanguis ab omnibus, sed tantum vt bibatur. Hoc enim ipso, quod Dominus instituit Sacramentum hoc sub specie cibi, & potus, iussit manducari, & bibi, sed ad hoc satis est, si ab aliquibus bibatur, vt in Ecclesia fit.

DEINDE Cyprianus non facit vim in bibendo, sed in sumendo sanguinem: promiscuè enim loquitur de esu, vel potu sanguinis. Nam in loco citato: *Lex, inquit, prohibet esum sanguinis, Euangelium præcipit, & bibatur.* Vbi cum opponat tanquam contraria, bibere sanguinem, & non edere sanguinem, apertè significat se pro eodem accipere esum, & potum. Et in eodem sermone idem auctor paulò pòst dicit: *Potus, & esus ad eandem pertinent rationem.* Accipiunt autem Catholici laici verè sanguinem Domini cum corpore sub specie panis: id quod iste auctor nõ solum fatetur, sed etiam dicit propter eam causam in sola specie panis esse cibum & potum. Sic enim ait initio sermonis: *Manducauerant, & biberant de eodem pane secundum formam visibilem, &c.*

SEPTIMO proferunt AMBROSIVM ex lib. de initiandis mysteriis, cap. 9. *Illis aqua fluxit è petra, tibi sanguis è Christo.* Item citat Calvinus verba Ambrosij ad Theodosium teste Theodoro to lib. 5. hist. cap. 18. *Qua audacia poculum sanguinis precioso, ore tuo participabis?* SED hæc nihil ad rem faciunt. Fatemur enim datam aliquando vtramque speciem laicis, sed negamus id iure diuino mandatum.

OCTAVO profert Calvinus HIERONYMVM in cap. 2. Malach. *Sacerdotes, qui Eucharistiam conficiunt, & sanguinem Domini populo distribuunt.* RESPONDEO; Nihil noui audimus.

NON O proferunt CHRYSOSTOMVM homil. 18. in 2. ad Cor. *Est autem, inquit, & ubi nihil differt sacerdos à subdiacono, ut quando fruendum est horrendis mysteriis: similiter enim ut illa percipiamus, digni habemur. Non sicut in Veteri lege partem quaedam sacerdos comedebat, partem vero populus: Verum omnibus unum corpus proponitur, & poculum unum.* RESPONDEO; Vim facit in re, quae sumitur, non in speciebus, vel in modo sumendi; alioqui falsum esset discrimen, quod ipse ponit inter nouam, & veterem legem. Nam si agatur de speciebus, etiam nunc partem sumit sacerdos, partem populus: nemo enim sumit integrum panem. Hoc igitur est discrimen inter veteris, & noui Testamenti sacrificium, quod illud diuidebatur per partes, nec poterat ab vno sumi totum: & inde fiebat, ut alij maiorem partem, alij minorem haberent; & sacerdotum ordinariè erat pars potissima. At hoc nostrum totum, & integrum datur singulis: nec plus habet sacerdos, quam laicus; licet symbola sint maiora vel plura in Communione sacerdotum. Fuisse autem Chrysostomi aetate, & in ipsa Chrysostomi Ecclesia liberum communicare sub vna specie, manifestè patet ex eo exemplo, quod supra citauimus ex Sozomeno, & Nicephoro.

DECIMO loco proferunt AVGVSTINVM. Ac PRIMVM citant illud lib. quaestionum in Leuiticum, quaest. 57. *Ad bibendum sanguinem, omnes exhortantur qui volunt habere vitam.* RESPONDEO; Augustinus eodem modo loquitur de potu sanguinis, quo supra diximus loquutum esse Cyprianum, seu quisquis fuit auctor in sermone de coena Domini non enim vim facit in modo bibendi, sed in ipsa sumptione sanguinis, qui idem efficit, siue sumatur per modum cibi, siue per modum potus. Nam idem Augustinus ibidem, sicut antea Cyprianus, opponit ut contraria, non comedere sanguinem, & bibere sanguinem: *A cuius, inquit, sacrificij sanguine in alimentum sumendo non solum nemo prohibetur, sed ad bibendum exhortantur omnes.* &c.

SECUNDO proferunt ex eodem Augustino illa verba in sermone de Sacramentis apud Bedam in 10. cap. prioris ad Cor. *Simul hoc sumimus, simul bibimus, quia simul sumimus.* RESPON-

RESPONDEO; Nulla concluditur hinc necessitas sumendi sanguinis Domini per modum potus. Nam etiam si sanguis Domini sub specie vini sit signum, & causa vitæ spiritualis, & idè rectè dicatur: *Simul bibimus, quia simul & uiuimus*, tamen non sequitur negatiua, Non simul bibimus, ergo non simul uiuimus. Nam possumus simul uiuere comedendo: est enim cibus Eucharistiæ eodem modo signum, & causa vitæ, quo est calix.

TERTIO proferunt illud: *Nec caro sine sanguine, nec sanguis sine carne iure communicatur*. Quam sententiam ex Augustino citat Algerus lib. 2. cap. 8. RESPONDEO; Ea sententia non Augustini, sed Paschalis est, libro de corpore Domini, cap. 19. neque nobis vlla ratione aduersatur. Non enim PASCHASIVS loquitur de speciebus Sacramenti, sed de re contenta, ac docet non posse sumi carnem exanguem, neque sanguinem, nisi cum suo corpore: & illum non iure communicare, qui sentit vnū accipi sine altero. Eodem sensu dixit idem Paschasius, cap. 17. *Non rectè caro Christi sine diuinitate sumitur, nec diuinitas sine carne præstatur*.

VNDICESIMO proferunt GELASIVM, cuius ea verba recitantur à Gratiano, canon. Comperimus, de consecrat. dist. 2. *Comperimus quod quidam sumpta tantummodò corporis sacriportione, à calice sacri cruoris abstineant. Qui procul dubio (quoniam nescio qua superstitione docentur obstringi) aut Sacramenta integra percipiant, aut ab integris arceantur: quia diuisio vnius, & eiusdem mysterij sine grandi sacrilegio nõ potest prouenire*.

RESPONDEO; Duplex ad hunc locum dari solet solutio. VNA est, quòd loquatur Gelasius de solis sacerdotibus sacrificantibus, qui nullo modo debent vnã speciem sine altera sumere, cum ipsorum sit, holocaustum consumere. Hæc solutio ex eo probabilis redditur, quod Gratianus, qui ex epistola Gelasij, quæ modò fortasse non exstat, capitulum illud desumpsit, hunc ei præfixit titulum: *Corpus Christi sine eius sanguine sacerdos non debet accipere*.

ALTERA solutio est, Gelasium reprehendere illos duntaxat, qui ex errore Manichæorum à calice abstinebant, quales erant tum ipsi Manichæi, tum Priscillianistæ. Isti enim idè à calice abstinebant, tum quia abhorrebant à vino, tum quia existimabant Christum non habuisse verum sanguinem.

Nnn 5 Quare

Quare Gelasius non damnat eos, qui iusta de causa à calice abstinent, sed qui ex superstitione, ut verba ipsius indicant *Quoniam*; inquit, *nescio qua superstitione docentur obstruere*. Isti enim magno sacrilegio Sacramentum diuidebant, qui soluebant Iesum opinione sua, & idè rectè iubebantur accipere integra Sacramenta, & quidem sub vtraque specie sumere in signum correcti erroris, aut simpliciter à Sacramento arceri. Vnde (vt suprà diximus) S. Leo sermon. 4. de Quadragesima, ad Manichæos detegendos iubebat obseruari, non eos, qui modò sub vna, modò sub vtraque specie communicabant, sed eos tantùm, qui nunquam sub vtraque communicabant. Illud enim eo tempore signum erat Manichæismi: errore autem illo sublato, ordinariè omnes sub vna communicabant, vter Ordine Romano suprà ostendimus.

DE VODECIMO proferunt GREGORIVM Papam, qui lib. 4. Dialog. cap. 58. dicit Christi sanguinem iam non in manibus infidelium, sed in ora fidelium fundi: & homil. 22. in Euangelio dicit ore corporis, & ore cordis Christi sanguinem hauriendum esse.

DECIMO TERTIO proferunt BEDAM, qui similia verba habet in homilia festi Epiphaniæ. RESPONDEO; Sancti Patres sumi dicunt Christi sanguinem ore corporis, quod non negamus esse faciendum; bibi autem debere ore corporis, aut sub specie vini sumi, ipsi non dicunt.

DECIMO QUARTO proferunt HAYMONEM, qui in cap. 10. 1. ad Corinth. exponens illud: *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Domini est?* dicit eum calicem vocari participationem, seu cõmunionem, quia omnes ex illo vno participant. RESPONDEO; Loquitur iste auctor, vt suprà loqui diximus Ignatium, & Chrysostomum de vnitatem calicis: significat enim eos, qui sanguinem Domini sumunt, ex vno calice sumere.

DECIMO QUINTO proferunt THEOPHYLACTVM, qui sic ait in cap. II. prioris ad Corinth. *Tremendus hic calix cunctis, pari conditione est traditus*. RESPONDEO; Loquitur Theophylactus de eo tempore, quo scripta est epistola ad Corinth. edisserit enim Pauli sententiam, atque id loquitur, quod Paulus in summa, & breuissimè dixerat. Paulus arguebat diuites, qui in cœnis illis, quæ tunc fiebant in Ecclesia, non dignabantur communicare epulas suas lautiores cum

pauperibus. Hos ergo arguit, quasi Pauli nomine Theophylactus, & inter alia hoc argumentum adducit, non debere eos abhorreere à pauperibus, quando calicem suum Christus ex æquo omnibus dederit, id est, tam pauperibus, quàm diuitibus. Hæc autem sententia etiam si tunc maximè locum habuit, cum Communio sub vtraque specie erat omnibus liberata: tamen etiam nunc locum habet. Nam & nunc pari conditione calix iste cunctis, id est, tam diuitibus, quàm pauperibus conuenit: sumunt enim ex calice cuncti sacerdotes, siue diuites sint, siue pauperes; laici non sumunt, siue diuites, siue pauperes sint.

DECIMO SEXTO proferunt PASCASIVM, qui in libro de corpore Christi, cap. 15. sic exponit illud: *Bibite ex hoc omnes; Id est, inquit, tam ministri, quàm reliqui credentes.* RESPONDEO, tria sunt hinc breuiter obseruanda. PRIMVM est, locum istum videri omninò corruptum, & pro illa voce, *Bibite*, debere esse, *Edite*; vt Ioannes à Louanio non sine caussa suspicatur. Nam hæc verba præcedunt: *Hic solus est, qui frangit hunc panem, & per manus ministrorum distribuit credentibus, dicens; Accipite, & bibite ex hoc omnes, &c.*

SECUNDO obseruandum est, non exponere Paschasium verba Domini, vt sunt apud Matthæum: *Bibite ex hoc omnes*, sed vt videntur dici à Christo, dum in Ecclesia distribuitur Sacramentum. Nam ipse ait Christum hoc dicere, cum per manus ministrorum Sacramentum distribuit credentibus: verba autem illa Domini Matth. 26. dicta sunt, cum Dominus per se, non per ministros, Sacramentum distribueret. Et præterea verba illa, vt dicta sunt in prima institutione Sacramenti, nullo modo admittunt illam explicationem; *Bibite omnes, tam ministri, quàm reliqui credentes*: nulli enim tunc erant ministri à credentibus distincti in mensa Domini.

TERTIO obseruandum est, verba Paschasij, vt iam se habent, nostræ sententiæ plurimum fauere: significant enim bibendum esse Domini sanguinem, sed in specie panis, non in specie vini; quomodo etiam Cyprianus serm. de cæna Domini dixit, panem manducari & bibi. Vnde Thomas Waldensis, tomo 2. de Sacramentis, cap. 93. ex hoc loco Paschasij colligit sanguinem bibi posse sub specie panis.

DECIMO SEPTIMO proferunt BERNARDVM, qui serm. 3. in ramis palmarum, dicit alimoniam corporis, & sanguinis

guinis Domini in prima cœna Domini exhibitam, ac deinceps frequentari mandatam.

RESPONDEO; Sub specie panis integra alimonia est corporis, & sanguinis Domini, ut supra ostendimus: quare Dominus iussit frequentari istam alimonia, sed non præcepit, an sub vna, vel sub vtraque specie id fieri deberet.

DECIMO OCTAVO proferunt Concilium TVRONICVM, quod Burchardo referente lib. 5. cap. 9. decreuit, dandam esse ægrotis Eucharistiam intinctam sanguine Domini, ut presbyter verè possit dicere: *Corpus, & sanguis Domini nostri Iesu Christi.*

RESPONDEO; Locus hic nihil iuuat aduersarios: nam panem intinctum comedere, præsertim exsiccatum, & in pixide diu retentum, ut in eo Concilio habetur, non est bibere, ipsi autem potum requirunt. Deinde decretum illud emendatum fuit: damnatur enim illa intinctio panis in Concilio BRACARENSE III. can. 1. & rectè. Nam intinctio vel fit ut habeatur sanguis Domini, vel ut habeatur per modum potus. Si ut habeatur, frustra intingitur panis, quia in specie panis nõ deest sanguis cum corpore. Si ut habeatur in specie potus, frustra etiam intingitur, quia (ut dixi) non bibitur ille panis sic intinctus, sed solum editur.

DECIMO NONO proferunt Concilium III. BRACARENSE, citatum can. 1. sed ut plurimum nomine Iulij Papæ, quomodo citatur istud decretum etiam à Burchardo lib. 5. cap. 1. à Gratiano dist. 2. de consecrat. can. Cùm omne, & à Micrologo de obseruationibus Ecclesiasticis, cap. 19. Proferunt igitur testimonium huius decreti, vbi habetur non esse dandum populo panem intinctum in sanguine, quia Dominus legitur dedisse vtramque speciem seorsim, id est, primò speciem panis, postea speciem vini.

RESPONDEO; Concilium prohibet quidem rectè illam intinctionem ex eo, quod Dominus non intinctum panem dedit, nec poterat probari illa intinctio vllto testimonio, vel exemplo Scripturarum, non tamen Concilium addit, debere dari vtramque speciem. Præterea si hoc etiam Concilium diceret, responderemus Concilium loqui de eo tempore, quo libera erat Communio sub vtraque specie: tunc enim is, qui vtramque speciem cupiebant, Concilium iubet dari vtramque speciem, non autem panem intinctum.

VICESI-

VICESIMO proferunt impudentissima tria mendacia sub nomine generalium Conciliorum. Lutherus in disputatione contra Concilium CONSTANTIENSE, dicit Concilium in hæc verba loquutum in suo decreto: *Licet Christus instituerit, et omnes communicent sub vtraque; tamen hoc non obstante, nos solumus, et omnes communicent sub vna.* Ex quibus verbis habemus Concilium agnouisse, & docuisse veritatem, quod sit de iure diuino Communio sub vtraque: licet idem Concilium contrarium statuerit. Vnde Lutherus ibidem dicit, Concilium damnasse Christi doctrinam, & ipsum Christum pro Hæresiarcha habuisse. SED est mendacium intolerabile: nam nihil eiusmodi habet Concilium, immò è contrario definit, non esse de iure diuino, sumere vtramque speciem. Verba autem vnde Lutherus mendacium fabricauit, sunt ista in sess. 13. *Licet Christus instituerit, et dederit Sacramentum post cœnam sub vtraque, specie discipulis; hoc non obstante obseruanda est Ecclesie consuetudo, et non sumatur nisi à ieiunis.* Vbi Concilium non loquitur de vtraque specie, cum ait: *Hoc non obstante;* sed tantum de tempore communicandi. Neque dicit seruandum Ecclesie morem, non obstante Christi præcepto, sed non obstante Christi exemplo: ille enim dedit post cœnâ ex peculiari causâ, quæ modò non habet locum.

Quamuis autem hoc mendacium iam dudum in Lutero à Catholicis detectum, & confutatum fuerit: tamen discipuli eius semper illud vrgent, vt apertissimè indicent, se ex electione, & ex pura malitia mentiri velle. Idem enim mendacium non ante multos annos repetiuit Illyricus in Apologia pro Confessione Antuerpiensi, cap. 14. vbi expressè dicit, Concilium agnouisse Christum instituisse, vt daretur Sacramentum sub vtraque. Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 570. temperat non nihil hoc mendacium, tamen ipse quoque mentitur, illud *non obstante*, quam vocat sceleratam clausulam, referri ad Communionem sub vtraque specie,

SECUNDO idem Lutherus in libro de captiuit. Babyl. cap. de Eucharistia, dicit Concilium BASILEENSE declarasse, licere Bohemis vtramque speciem sumere, contra id, quod antè statuerat Concilium Constantiense. SED hæc est mera impostura. Concilium enim Basileense idem docet sess. 30 quod Constantiense sess. 13. Neque vsquam declarauit licere Bohemis

mis

mis Communionem sub vtraque sine Ecclesie dispensatione; sed concessit eam facultatem (teste Ænea Syluio in historia Bohemica, cap. 52.) cum ea conditione, vt crederent Communionem sub vna esse licitam, & proinde non esse contra ius diuinum.

TERTIO incredibilem impudentiam Illyricus in Apologia Confessionis Antuerpiensis, cap. 14. dicit Concilium TRIDENTINUM conuictum fulgore verbi Dei, tandem agnouisse suum errorem, & permisisse Communionem sub vtraque; legantur sess. 21. & 22. Concilij, & mendacium euanescat.

CAPVT XXVII.

Refelluntur obiectiones ex ratione.

RATEM testimonia Scripturæ, & Patrum, obiciunt aduersarij aliquot rationes ex Scripturis depromptas, quas breuiter diluemus. PRIMATIO à figura. Hebræi omnes in deserto biberunt aquam de petra, dicente Paulo i. Corint. 10. *Et omnes eundem potum spiritualem biberunt.* Ergo in deserto huius uidebent omnes bibere sanguinem Domini: illa enim in figura contigerunt illis.

RESPONDEO; Non biberunt illi aquam de petra simul cum cibo spirituali, vt supra ostendimus, sed diuerso loco & tempore: quare tam cibus ille, quam potus signum fuit Eucharistiæ sub vna specie sumendæ.

SECUNDA ratio ab institutione. Christus instituit cœnam sub duplici specie: ergo sub duplici sumenda est, alioquin non erit cœna Domini, sed pars eius.

RESPONDEO; Si propriè, & secundum Euangelium locuti velimus, cœna Domini non constat nisi ex vna specie. Nam Luc. 22. sic legimus: *Cœnantibus illis, accepit Iesus panem, et* Et postmodum multis interiectis: *Similiter & calicem postquam* *quam cœnauit.* Et i. Cor. 11. *Similiter & calicem postquam cœnauit.* Itaque in cœna non dedit nisi Eucharistiam, sub specie panis, quæ propriè responderet cœnæ Iudaicæ, & agno Pascha: post cœnam autem dedit calicem. Vnde etiam Cyrillus in serm. 5. de lapsis dicit, calicem offerri solere præsentibus potest expleta solennia, id est, finita iam Missa. Deinde etiam cœna Domini vtraque specie constaret: tamen quia quilibet species